

Цетиње, 16. априла

У унутрашњем животу сусједне Отоманске Империје избијају на површину извјесне појаве, које су по узроцима поучне, а по последицама својима могу бити судбоносне. Колико је у истијема наука за свакога, који хоће да проучава начине, како се народи и државе развијају и како се њима управља, толико је вриједно код њих се зауставити без икакве намјере ради каквог ненадлежног мијешања у чије унутрашње ствари.

Велики преокрет, који је прије двије и по године настао у унутрашњем животу Турске, извршен је само уз симпатије народне, али без активног народног учешћа. Извршила га је војска — фактор, који не смије да чини никакве преокрете у унутрашњем животу државе. Па ни сва војска у томе не бјеше сложна. Један добар дио био је чак и оружјем у руци покушао да спречи извођење планова, које су прописали т. зв. младотурски официри. Од тога тренутка у турској војсци и њеноме официрскоме кору пукао је јаз раздора. Једна војска, која је својим фанатизмом, храброшћу и једнодушношћу још и у ово ново доба свакоме импоновала, заразила се клињом унутрашњег раздора и затрвала политиком, која је за сваку војску и њен официрски кор грђа и опаснија и од самога цијанкалија. У име „слободе“ а зарад „напретка“, официри збацише једнога владоца, да би послије они могли слободно владати. И последица њихове владавине већ је ту: они исти, који су им плескавали, кад су без велике муке извршили промјену на пријестолу, сад их анатемису. Младотурска странка, коју су створили, сад је препукла на двије половине, од којих једна, већа, има конзервативни војнички карактер, а друга, мања, радикални и револуционарни. Првој је половини на челу мини-стар војни Махмут Шефкет паша, који је уједно и диктатор. Другој се половини, у којој се скупљају сви слободоумнији елементи, пријети формалним истребљењем. Ко само и покуша да писне, с мјеста ће бити мушкетан, „у име слободе и реда!“ Централни биро војничке младотурске странке узео је сву државну и монархиску власт у руке и на све стране издаје преторијанске наредбе, праћене најобичнијим насиљем. На трећој су страни остаци старога режима (по имену, јер између њега и новог мала је разлика), и они се још колебају, којој половини да се приближе. Вијести из Цариграда јављају, да ће потпомоћи крајњу левицу (пошто се крајности и ту додирују), не би ли лакше удруженом снагом срушили младотурску војничку диктатуру. А тад се ситуација не би рашчистила,

него би, на против, за Турску настало доба нових унутрашњих трзавица и заплета.

Све то показује, да нова владавина у Турској, коју је свијет, ради њених лијепих ријечи, симпатично поздравно, није заснована на здравим и поузданим темељима. Ни једна се држава у својем развоју не може и не смије тако лако удаљити од својих првих основа, са којих се даље почео развијати њен живот. Код Турске тај основ или камен темељац њенога бића сачињава њена теократско-војничка владавина. Ту владавину Младотурци су хтели преобући у фрак западно-европских начела. Више од 2 године са тешком су муком носили тај фрак, испод којег је сад од једном у правој страхови и тиранији забљештала оштрица диктаторскога мача Махмут Шефкет паше! Друкчије не може ни бити. Од чега је неко почео живјети, од тога ће и умријети — лијено каже наша народна мудрост. Турска се са сабљом родила, са сабљом винула до „капија Виндобоне тврдога града“, па ће јој сабља младотурска и у унутрашњем животу задати смртни ударац. Лијена начела и празне фразе могу да даду само пролазан спољашњи сјај, док права слобода и напредак зависе једино од просвјете и унутрашњег облагорађавања, до којег се долази поступношћу и истрајношћу.

Устанак у Арбанији

У послједњем броју петроградског „Новог Времена“ изашао је чланак, у коме су освјетљени и објашњени узроци који су изазвали данашњи устанак у Арбанији. Биљежи да је прошли устанак Арбанаса био споредног карактера, јер се ограничио само на сукобе чета, готово ударајући гласом писац тога чланка у петроградском „Новом Времену“ вели, да је сад слика другојача и много озбиљнија. Док је прије арбанашки устанак био местимичан, док је он био само покрет неколиких племена, данас је он постао свеопшти покрет цијеле Арбаније. Док су прије племена, која су била у завади са другим племенима, кад су једна племена кретала се, друга племена, која су се са њима била у завади, остала су потпуно хладна и равнодушна према устанку, сад то није. Стара племенска мржња и завада изгубила се, племена Јужне и Сјеверне Арбаније, Геге и Тоске, покренула су се и ујединила. Католички Малисори и муслимански Скипетари закључили су међусобни мир, учинили примирје са једним циљем: да збаци турски јарам и да постану слободни и независни људи и становници Скендербегове и Али пашине Арбаније.

Може бити да овај устанак не би тако брзо букнуо, а може бити да би Арбанија била мирна као напуштено гробље, да су Младотурци, уводећи свој режим у Турску и проширујући га и на Арбанију, радили да се у Арбанији уведу извјесне економске реформе.

Младотурци то нијесу радили. Мјесто да се покажу као пријатељи и присталице аутономије, они су се показали као централисте.

Обманути тако и уведени у оно што се њима није допадало, Арбанаси су морали да се побуне; они су морали да на неки начин покажу своје незадовољство. Устанак, који је сад плануо и који је тринаест дана раније плануо него што је уговорено, показао је снажан протест становника поносите и кршевите Арбаније.

Има још нешто што је Арбанасе узбунило и што је много учинило да устанак плануе овом жестином коју он показује у себи.

Под владавином бившег султана Абдул Хамида Арбанаси не само што нијесу давали порез, него ни војнике. За тим њихови најбољи синови били су војници личне, тјелесне гарде Абдул Хамида. Кад је Абдул Хамид оборен са пријестола и Младотурци својом политиком и својим рукама обгрлили цијелу Турску, за Арбанасе настали су други дани, који су им се показали најмање пријатни и који су свим оним што су показали дошли у сукоб са оним што је дотле било у Арбанији, са цијелим оним поретком који је сад настао. Горостасни и слободни, али поносити синови Арбаније који дотле нијесу знали за порез и нијесу га плаћали, подвргнути су под плаћање пореза као и остали становници турског царства. Људи који нијесу никад давали војнике Турској, рекрутовани су исто онако као што су уведени у војску и остали становници Османове државе. Све то изазвало је прошли устанак једног дјела Арнаута.

Младотурци, правећи рђав политички рачун, употребили су тактику од које се, ево, и сад осјећа рђав резултат.

Мјесто да испитају потанко узроке, мјесто да уклоне узроке, они су их појачали. Цавид-паша, кога су са војском послали да казни побуњенике и да их разоружа, није постигао онај резултат, који су Младотурци правили у својим плановима, него обратан. Он је истина устанак угушио, покушио 209.000 разноликог оружја, али није могао да угуши незадовољство. Мјесто да то буде, он га је са својим суровим манирима појачао.

Незадовољство у Арбанији појачано је и са друге стране.

Зна се да се у тој земљи сукобљавају интереси шест сила и тежње тројице арбанашких претендента. Од ових сила највише се истичу Аустрија и Италија. Аустријски агенти размиљели су се по Арбанији, раде за Аустрију и раздају оружје и новац. Али Арбанаси изгледа да Аустријцима никако не вјерују, те су због тога они према њима доста хладни. Но у колико Аустријци губе, у толико више добија Италија. Три који сада оцјекује у талијанској штампи, начин на који критикује младотурски режим и начин младотурскога управљања у Арбанији, појачао је популарност Италије код Арбанаса, и они су све више почели да окрећу своје погледе тамо.

Један од узрока који су утицали да се незадовољство у Арбанији појача, и то је.

Младотурци изгледа да још ни сада не виде штетност своје досадашње политике и свога држања према Арбанасима. Мјесто да изведу најпотребније реформе, они шаљу војску; мјесто да побољшају стање Арбанаса и да поведу бриге о подизању културе и цивилизације тамо, Младотурци желе да засну још већи мрак.

Такав режим у данашњем културном времену мора бити строго осуђен. Такав метод мора паћи отпора код људи из кршевите Арбаније, који хоће више свјетлости и више слободе.

То је садржај тога чланка петроградског „Новог Времена“, који није у свему тачан, али и поред тога заслужује највећу због доброг опажања и зрелих мисли.

Страна политика

Аустрија и Угарска

У свијету многа чуда бивају. Бива да су двије државе савезнице, па да опет једна од друге превазиђе и да се једна противу друге утврђује и наоружава. Бива и суспједи да су и под једном истом управом, па да опет један противу другог гледа и један противу другог ради. За то и није никакво чудо, што односи између Аустрије и Угарске нијесу баш у најбољем реду. Угарска издире за Аустрију, послушно извршује све што јој се диктује из Беча и предано ради како то Беч хоће. Али кад хоће,

да што и на своју руку уради, онда увијек добије из Беча по прстима, јер јој се не дозвољава да ма шта за себе уради. Такав је случај и сад наступио. Угарска већ одавно тежи, да добије своју команду, да у Угарској буде мађарски језик у војсци. Беч то не да. Али то он не да не за то што хоће да заштити народности од мађаризације, нити толико у интересу јединства команде, као што то износи, него зато да се не би снажила Угарска на уштрб њен. Уз то Угарска тражи, да јој се одобри војно-казнени поступак за Угарску, али ни то Беч не дозвољава. Због тога се изродио спор између Угарске и Аустрије. Угарска се почела да буну и протестује. Огорчена је на држање Аустрије према њој. Зар она слијепо иде стопама Беча, покорно је слуша, извршује тачно наредбе његове, а Беч ни толико презрења према њој нема? Зато је у Угарској негодовање противу Аустрије толико нарасло, да врло лако може доћи до тога да се заоштре односи између сусједа и савезника, те да се ове размирице претворе и у велику заваду.

Избори у Аустрији

Аустрија се опет налази пред изборима. Опет је на дневном реду жучна и огрчена изборна борба, агитације, зборови, договори; опет је покренут чиновнички аперат да чини своје; опет трзавице, стаховање, надметање и недогледне свађе и размирице. Само што је овог пута све то појачано, све у већој мјери, јер у владиним круговима постоји страховање, да резултат избора не буде у корист њихову и не загрози опстанку садањег режима, којима има врло јаку и непомирљиву опозицију у свима редовима, а нарочито међу Словенима. Зато је овог пута и изборна борба много јача и ужурбаност много већа. Нијемци се збијају у густе редове како би одржали своје досадашње мандате и што више ослабили опозицију, која неуморно ради да сруши барона Бинерта и досадашњи режим. Али док су Нијемци тако агилни, дотле ни Словени не сједе скрштених руку, већ раде што боље могу да ојачају и да што боље осигурају себе како би задобили што више мандата. Зато се Словени удружују и заједничком акцијом труде се, да ослабе успјех Нијемаца како би у парламенту што више омогућили своју акцију. И тако се још унапријед може рећи, да ће изборни резултат бити у корист Словена у толико што ће у парламенат сада ући бројнији него до сада. И тако ће, и послије ових избора, унутрашња криза бити и даље на дневном реду и избори неће ни уколико да промијене тешку ситуацију, која може бити врло лако и од пресудног значаја за целокупан живот у монархији.

Мисли

Боље је наређивати глупаку, него слушати га.

Ко је на све спреман, ништа га не изненађује.

Грамзљивци не грабе што им треба него по навизи, онако исто као што драча вуче све што јој је на домаку. Валси

Побуна у Арбанији

Од како су се Арбанаси повукли у кастратске планине због њихове удаљености вијести о развоју побуне постале су ређе, те су из тога многи закључивали да је побуна почела да мањаксава, а већ су неки листови стали да тврде како је био устанак прошао и да је угушен. Али најновији догађаји показали су, да није тако, него, напротив, да је ситуација постала много озбиљнија него до сада што је била.

И поред свега наваљивања турске војске да устанике потисне, до сада није ништа могло да постигне, јер се устаници упорно држе и не само што одолевају навали турске војске, задржавајући своје позиције, него су пошљедних дана пријешли чак и у офанзиву, залажући турској војсци удар за ударом.

Како смо имали прилике да ових дана будемо лично у непосредној близини крвавог попришта и да се од самих Арбанаса детаљно о свијему обавијестимо, то смо у стању читаоцима нашег листа да пружимо о овим окршајима најтачније податке и унапријед можемо рећи, да су они у прилог побуњених Арбанаса.

Један, мањи, дио Арбанаса налази се на Дечиће, који доминира Тузима и Шипчаником, где се налази турска војска изолована од оних турских трупа, што су им из Скадра дошли у помоћ противу побуњеника. Задржавајући ту своје положаје, побуњеници успијевају да задрже турске трупе у продирању и да онемогуће да се концентришу и да онамогуће да наваљују на побуњенике, што су се повукли у кастратске планине. Препуцавање између њих и турске посаде у Тузима и Шипчанику готово сваког дана је, али на штету Турака.

Други дио, већи, побуњеника, што су се повукли у кастратске планине, где су дочекали турске трупе из Скадра, такође су задржали своје позиције и ако нема дана да прође без окршаја, држе се врло добро, одолевају навали турске војске, одбијају нападе и тако успијешно очертају, да турској војсци задају знатне губитке, задржавајући своје положаје и ако је турским трупама помоћ са сува дошла.

Најжешће битке сада се бију око Сеоца, где се Арбанаси тако упорно држе, да су вешто домамили турске трупе и блокирали их са три стране. У крвавим биткама, које се тамо воде, Арбанаси су зауставили продирање турских трупа и приморали их на повлачење. Бој код Сеоца још траје и ако се води неколико дана.

За ово неколико дана збили су се ови догађаји:

Прошле суботе био је у Кастратима жесток бој између турских трупа и побуњеника. Бој је био на Суке код Малте и трајао је пуних 6 сати. У томе боју погинуло је око десет низама.

Сјутра дан био је бој код Сеоца и он је настављен и шљедних дана са још већом жестином, али су резултати непознати. Зна се само толико, да су турске трупе имале знатних губитака.

У понедељак су турске трупе из Туза и Шипчаника покушали да нападну на Дечиће, али су их побуњеници дочекали ватром из пушака, сублили и приморали да се поврате са губитцима.

Ову битку су многи из Подгорице посматрали са ржаничког моста, код Ракића кула и голим оком су могли да виде појединости. Оперисање Арбанаса свакога је задивљавало. Они су Турке пропустили да им дођу на домак. Војници су обарали на њих плотуне. Када су стали да пуше пушке Арбанаси су обарали на њих појединачну паљбу, штедећи муницију. Погодици су им сигурни били и то је принудило турске војнике, да се поврате.

Сви они башибозуци, што су били из Скадра дошли у Тузе и Шипчаник повратили су се у Скадар и њих је замјенила војска, која је из Скадра ових дана у Тузе дошла.

Ибраим бег Лекић, који је у почетку устанка чувао ржанички мост и устао противу побуњеника, па се последице неуспијешне борбе предао, у понедељак се у Тузима убио из пушке. Самоубиство је извршио што је наишао на прелирање и код једних и код других, и код Турака, уз којих је био, и код Арбанаса, којима се предао. Он је рани подлегао сјутра дан ујутру.

Према поузданим извјештајима, до сад су Арбанаси имали највише стотину жртава од како је почела побуна. Број турских жртава је куд и камо много већи. Држи се да до сада има 1700 које рањених које мртвих.

У подгоричкој болници има сада 31 рањеник. Од њих су четири из турских редова. Сви су махом рањени локци. Три

су већ оздравили и пошли у Скадар. Један је још у болници.

У почетку су се многи рањени Турци видали приватно код својих рођака и пријатеља у Подгорици под надзором тамошњег отоманског консула. Сада се махом преносе у Скадар.

Пошљедњих дана у Подгорицу су дошли око 980 Шаљана, али су они одмах последице ускршњих празника враћени. Они су пребјегли пошто су без оружја и изложени погубељи, али им је речено, да остану у свом мјесту и да се не боје никаквих напада.

Сем Шаља у Подгорици се ових дана налазе око три хиљаде бјегунаца, а то су већином жене, старци и дејач.

Тургут паша налази се још у Скадру, гдје је предузео врховну власт у цијелом вилајету. За њега се у опште сумња, да ће и њи на бојиште.

Биб Дода, који се издаје за миридитског првака, такође се налази у Скадру и сви његови покушаји да утиче на Миридите остали су безуспијешни, пошто они неће ни да чују за њега и поручују му, да ће га убити чим им се приближи.

У војсци, која је дошла са Тургут пашом, а особито међу Грцима, осјећа се велико незадовољство, те је о Ускрсу било и изгреда. Због тога су се око 900 војника вратили пошто су положили по 30 лира за војницу.

Најновије су вијести ове: Један арбанашки барјак из Ђаковичке пашине пришао је устаницима и већ се спојио с њим. Има изгледа, да ће се побуна и даље проширити.

Бој код Селца још траје и топовска паљба се никако не прекида. У четвртак преко поћи дошло је до љутог окршаја, али резултати још нијесу познати.

Амерички лист о Краљу Господару

— „Materinska Rijec“ хвали рад и држање Краља Господара —

У пошљедњем броју хрватског листа „Materinska Rijec“, који излази у Росарио Санте Па, у Аргентини под уредништвом вриједног нашег пријатеља А. Беланића и пише врло симпатично за све Србе, а нарочито о Црној Гори, изашао је један чланак о Краљу Господару, који заслужује сваку пажњу, због чега га и преносимо. Он гласи:

„О сједом Господару Брда и Црне Горе, о којему с поштовањем и дивљењем говоримо цео цивилизовани свијет, чују се каткад неповољни гласови — од некојих хрватских и српских листова Ми који знамо за узрок тим неповољним гласовима, нијесмо се никад осврћали на њих, него ипак смо се пред пар мјесеца обратили на одличног једног нашег пријатеља и родољуба, који добро познаје Николу, молбом да нам напише пар редака о ствари:

Ево што нам тај родољуб пише:

Гледе Краља Николе — ја не одобрявам ову луду хајку на њ. Знате ли већином како у нас хајке настају? Нађе се неколико ђака, којима нешто пође уз нос, одмах ти имигрирају, или пређу у другу страну, гдје их се једва дочека да их се израби, ставе им се листови на расположење, и онда ови, млади, луди, занешени, без промишљања — пуцају све у шеснаест. Наше јавно мњење већином воде — дјеца. Хајка на краља Николу масло је Биограда, који измамљује црногорске имигранте. А 90% онога што они у Биограду чине, је лудо, неразборито и непромишљено. Нехоћу рећи тиме да и у Црној Гори неима трулежа, али да ће се тај трулеж одстранити бомбама, револуцијом, нарпосто уништењем династије, то могу мислити дјеца. Краљ Никола је стар човек. Умријет ће и Он, доћи ће млади људи, нови дух, култура ће постепено учинити своју, а ту скокова особито лудих, не може да буде, и кад би их било, што би користило? Зар се напредак постижева — скоковима? Ваљска политика Црне Горе у свим добама у кризама — била је паметна, лукава, добра. Ту је увијек особито водио Краљ Никола. И за задње анексионе кризе, он је нешто испословао за своју Црну Гору — Србија, главом о зид, ништа. Народ воли Николу, бит ће и незадовољства штогод, али вјерује ми, мање него по новинама. Пак треба држати то на уму: ту је једна слободна, славенска државица, која је увијек уздржала свијетско обрад пред свијетом. Незнање, зло, треба лијечити мирним, постепеним начином, на темеље државе не смије се ударати. Сваки Славен мора жељети трајан живот Црној Гори и настојати да се она уздржи и живи. Ми из вана морамо бацати воде у ватру, што се унутрашњих односа тиче, не уља, и зато чини ми се, да ће бити најбоље да и унапријед наста-

вите истим тоном о Црној Гори мирно, непристрано и достојанствено. Кадгод се осврните и на противну страну, али лијеним, благим начином. Немојте се повести за нашим — дјетињима“.

Страдање Срба у Турској

— Насиља над Србима се продужују —

Пећ, 6. априла.

Српски народ у Отоманској Империји преживљује тешке дане. Он се нашао на великој муци и невољи, јер љуто страда и пати се као још никад до сада. Са свију страна на њега су се окомиле и не даду му да душом дане, него га муче и влостављају на сваком кораку, да му је душа дошла у подглица.

За то су најбољи доказ прилике, у којима се српски народ налази у Пећи и околини.

Нема дана, да се не узимају стари у редиће, док младе шаљу у макопе не питајући јесу ли хранителни породице или не и остављају ли што дома или не. Главни је, да се удаљавају од домова својих и да се неће о њима да води рачуна само за то што су Срби. А и оно што је остало код куће с дана у дан све више пропада, пошто му ни с једне стране не пружају прилике да заради. Јер ваља знати да је цијела нахија затворена, те у Пећ нико не долази из околних села да пазари. На тај начин зараде никакве нема, а харач и глобе све се више повишују, да се живјети не може. То је за трговце, занатлије и раднике, а ништа боље није ни за предузимаче, пољопривреднике и друге. Од њих узимају коње и волове и употребљују их за превоз ратног материјала. Тако оне што имају волове тјерају да иду у Митровицу, да врше пренос пушака и муниције у Пећ, а оне што имају коње, да из Пећи преносе ратни материјал на границу.

Како су се многи само тиме — аргатлуком — исхранивали, то њихове породице без средстава за живот с дана у дан пропадају, а усудили се ко да примјети то Турцима, испуку га и испребијају као бунтовника и одметника.

Па и оно неке јаде што српски народ има, није му осигурано, јер су се крађе и пљачке толико нагомилале, да никоме није ништа осигурано, па чак ни године животи. Иовна безбједност или лична сигурност сведена је на нуду. Због тога се нико ни у својој рођеној кући не осјећа сигуран, а нико ни помислити не смије да из вароши где крочи, јер се врло лако може десити, да се никако дома и не врати.

А ни по сеима није ништа боље. Убијање Срба непрекидно се врши, а убице се и не узимају на одговор. Исто тако Србе рабе и краду, да им није ништа осигурано. Чак ни дјецу своју не могу да сачувају од силених обести. Младу дјецу оводе и потурчују, а дјевојке немишљиво употребљују.

Ни цркве нијесу од разних силенија поштеђене. Они у цркву упадну као на своју старевину, па се ту госте и веселе, не штедећи ни мало црквену имовину. А за то им се не смије рећи ни једне ријечи, јер су готови на све.

Све је то у славу уставности и гласовитог младотурског покрета.

И онда се још Младотурци ишчуђавају што се народ буну!

Српство

Поштанске марке у Србији. Од Петровдана ће се у Србији увести нове поштанске марке, на којима ће бити лик краљев у генералној униформи. Као друга новина у овој емисији марака је та, што ће бити и нова врста марака од двије паре. Ове марке израђене су у Италији и биће лијене, што се за досадање не може рећи.

Сабор у Карловцима. Српски народни црквени сабор састаће се 2. маја у Сријемским Карловцима, те ће се том приликом извршити и избор будимског епископа.

Буџет Краљевине Србије. Финансиски одбор предложио је Н. Скупићу у Србији извјештај о државном буџету за ову годину, по којему је приход означен са 119,618,839 а расход са 119,915,575 динара. Да се успостави равнотежа, брисано је много ставака у расходима за преко два и по милиона динара. Истиче се потреба организације војске и реформа у државном газдинству.

Откуп босанских кметова. Босански је сабор знатном већином гласова прихватио предлог о факултативном откупу кметова у генералној дебати, те је пријешао одмах на специјалну.

Босанске шуме. Међу земљама најбогатијим шумом спада Босна и Херцеговина, у којој је скоро половина земље под шумом. Шуме у Босни и Херцеговини заузимају простор од 2800000 хек-

тара, од чега половина припада држави. Од овога има највише читинара и буквине. Од ових шума имао би велике користи и народ и земља кад би се рационално експлоатисале, што није случај, јер држава даје странцима шуме да експлоатису буд зашто, а при томе се то врши тако, да се шуме потпуно загару. То бездушно употребљивање шуме даје је повода неким посланицима, да о томе поведу рајет у сабору и да затраже, да се од сада већа пажња обрати шумама у овим земљама како би се експлоатисале рационалније и под надзором, а не употребљивале као до сада, као и да се од сада дају на експлоатацију јавним путем, а не испод руке као што је то и до сада практиковано.

Словенство

Нови бугарски санаторијум. У Бугарској је подигнут модеран санаторијум за болеснике, који вате до туберкулозе. Овај санаторијум подигнут је на једном романтичном планинском мјесту у кланцу ријеке Искра. Санаторијум је подигнут о трошку бугарског краља и стаје 300 000 лева. Санаторијум ће бити на свечан начин отворен и још овог љета почеће да прима болеснике.

† Иван Грохор. У Љубљани је преминуо словеначки академски сликар Иван Грохор.

Четрдесетогодишњица. Чешко позориште на Смихову у Прагу прославиће почетком јула 40 година свога постанка. Ова прослава биће врло свечана и трајаће дванаест дана. Позориште ће држати један матине и једанаест представа, које ће бити састављене из најпопуларнијег репертоара овог позоришта.

† И. В. Крижицки. У Петрограду је себи одузео живот чувени руски сликар И. В. Крижицки што су га обједили, да је његова најновија слика „Предео из беловешке шуме“ снимак слике живописца Бавара, док се сада сазнало да су је и један и други радили с једне фотографије. Крижицки је био један од највећих руских уметника и његова је заслуга што сликање предјела у Русији стоји на високом степену. Био је чувен и на страни.

Поглед по свијету

Прилике у Португалској

По новом закону о одијељењу цркве од државе, биће зајамчена слобода религиозним редовима и осигурано издржавање свештеника. Конституанти ће бити предложени доскора нови устав, по којем ће се комора састојати од 200 чланова изабраних на основу општег права гласа. Комора ће бирати на пет година предједника републике. Управни апарат ће се што више симплицирати, те неће постојати дипломатска заступништва.

Револуција у Мексику

Држи се, да се још ових дана склопити револуционарци с владом мир. Они траже, да предједник Диас одступи, да се проведе опште изборно право и да се именује привремени предједник републике, док избори трају. Влада америчке уније подупише акцију мира.

Устанак у Мароку

Шпанолска и француска влада подувеле су све мјере, да у случају потребе одишају јаву војску у Мароко. Онда Феза још траје. Говори се, да су се у граду побунили неки пријатељи присташе устаха и да су обљачкали један дио града.

Са излета Друштва „Његош“

По раније утврђеноме програму, пријестонишко пјевачко друштво „Његош“ приредило је о ускршњим празницима излет у Подгорицу и Никшић. Овакви излети веома су корисни најприме ради испуњавања задатка, којем је једно пјевачко друштво посвећено, на име ради успијешније ширења лијене пјесме, а затијем и ради давања погодне прилике за међусобно зближавање, што је на пољу музике и његовања узвишених осјећања, који су нам свијема заједнички, прилично лако постићи. Друштво „Његош“ својим ускршњим излетом учинило је у томе погледу у нас једну корисну новину, која је потпуно успјела и показала се савијем умјесна.

Са својом управом и хором чланови друштвених кренули су се на засебним поштанским аутомобилима првога дана Ускрса на подне у Подгорицу. Прекрасно путовање по дивном прољетњем дану и кроз живописне крајеве учинило је на излетнике најпримјетнији утисак. Задржавши се ради краћега одмора успут на два мјеста, чланови друштвених при- сјејни су у Подгорицу око 3 часа по

подне. У Подгорици је друштво било предсретнуто од управе тамошњег пјевачког друштва „Бранка“. Председник општине г. Станко Марковић такође се показао према гостима веома предсретљив и љубазан, стварајући друштву на расположење за све вријеме његова боравка у Подгорици своју потпору око размештања по становима и приређивања концерта. Око 6 час. приредило је Друштво „Бранка“ пред хотелом „Балваном“ закуску гостима са Цетиња. На закуски су били присутни и г. председник општине и шеф мјесне полиције капетан г. Неневић, а осим њих и сви чланови „Бранка“ са хороваћом г. Н. Лековићем. За вријеме закуке веома љубавно председник „Бранка“ професор подгоричке гимназије г. Мило Врбича наприје је наздравно Њ. Вел. Краљу. Здравницу су сви присутни саслушали стојећи и поиратили је бурним клицањем: Живно Краљу! Ова пјевачка друштва под управљањем „Његошевог“ хороваће г. капелника Вимера отпјевала су после поменуте здравнице Краљеву химну тако складно, јасно и звонко, да су сви присутни били ганути љепотом и певања. По томе је г. професор Врбича наздравно Друштву „Његош“, поздравно његов долазак у Подгорицу и захвалио му на труду, који показује ради ширења пјесме приређивањем оваквих излета. Потпредседник „Његоша“ г. Милан Рамадановић, в. д. начелника министарства унутр. дјела, топло је захвалио у име „Његоша“ председнику „Бранка“ на усрдном дочеку, па је по томе са неколико бираних ријечи захвалио и председнику општине г. Ст. Марковићу на предсретљивости. За тим су се гости и њихови домаћини разишли, пошто се већ било примално вријеме концерту. Концерт је био приређен у дворници основне школе. Почео је у 9 час. у вече. Све пјесме из програма исцјеване су на опште задовољство присутних слушаљана. По концерту је била играња, али како су гости били уморни од пута и морали су раније да устану ради поласка за Острог и Никшић, то забава није трајала дуже од поноћи. Ради умора чланова и хитања под Острог и у Никшић, друштво „Његош“ било је одустало од пјевања на хору у подгоричкој цркви, како је било предвиђено, те је још прије 11 час. кренуло за Никшић, најљубазније се опростивши са својим драгим друговима из „Бранка“ и топло захваливши како њима тако и свима осталим лицима, која су му за вријеме боравка у Подгорици била на услузи. Аутомобили се кренуше уз веселу и складну пјесму пјевача путника а под предвођењем велике народне тробојке, која се вијала спрједом из првога аутомобила.

Послије пријеласка Везирова Моста и уласка у богату Бјелопавлићку Долину настао је најљепши дио пута. Области од бијеле прашице дизали су се иза аутомобила, који су по равномо дивномо путу јурили муњевитом брзином. Што се даље одмичало, указивала се све љепша панорама једнога од најбогатнијих и најљепших крајева наше отаџбине. У Служу су излетници стали и сишли с аутомобила да успут посјете сабор код цркве, која се тамо одржава сваке године некога дана Ускрса. Тај је сабор у цијелој околини на гласу. Велика маса народа бјеше прекришила поље око цркве. Ода свуда су се чули гласи веселе пјесме задовољнога народа. Чим су приспјели до цркве, чланови друштва „Његош“ заједнички су ушли у цркву да цијеливају икону. Том приликом хор друштвени три пут је отпјевао у цркви „Христос воскрес“. За тренутак се, а на глас хармоничнога пјевања, црква испунила народом, који је са дивљењем слушао вјештачко црквено појање. Иза тога су чланови друштвени прегледали сабор. Мало се гдје могу видјети у великој множини онакви дивни типови, онакво отресито и достојанствено држање, какво су на сабору у Служу имали прилику да виде чланови „Његоша“ у оној маси искупљенога народа из мјеста и околине. Том приликом су чланови друштвени ради одмора сјели испод једнога шатора, и ту су сложено отпјевали химну. Непрегледна маса народа, и мушко и женско, и мало и велико, слегло се око пјевача, који су сви на грудима носили тробојне друштвене знаке. Народ је са усхићењем слушао громке звуке химне и дирљиве ријечи текста, који је, због природне интонације, лако могао разумјети и најобичнији слушаљак. Потоњи акорд са оним јаким нагласком: „Живи, Краљу Николе!“ заталаско је ону непрегледну масу слушаљана у френетично клицање: Живно Краљу! Глоглави и стојећи сви су саслушали химну. Клицању не бјеше краја. Тад се могло примјетити какав силан утисак има на патриотска чувствна народне масе лијепа пјесма. Отпјевавши тош двије до три родољубиве пјесме, чланови друштвени продужили су пут за Даниловград, гдје су приспјели око 2

часа по подне. И ту су се мало одморили, па су одмах наставили пут за Манастир Острог. Путовање до Острога слободно се може уброяти у најређа уживања, која може дати природа. Излетници нијесу могли довољно да се нагледају свијех разноврсних љепота, које се, због брзине аутомобила, нижу једна за другом при проласку кроз те крајева. Под Острог су чланови друштвени са својом управом приспјели у 3 часа по подне. Пошто су поздравили настојатеља манастирског оца игумана Леонтија Никшић, који их је веома срдечно и гостољубиво примио, сви излетници одмах су се упутили за Горњи Манастир да се поклоне моштима Св. Василија Острошкога Чудотворца. Како су међу излетницима били махом све млађи људи, то су се исти такмичили, који ће прије стићи до Горњег Манастира. Ма да је сунце било прилично припекло, излетници су се послужили пријеким путем, који је веома стрмен и заморан за пењање. Али труд им је био награђен, јер су из Доњег Манастира стигли до горњег за четврт часа. Дошавши до терасе испод Горњег Манастира, излетници су се ту сачекали, па су сви заједно пошли да се поклоне моштима светитељевим. Један на један приступао је моштима и целивао их. Затим је дупли квартал хора отпјевао у црквици, гдје су мошти, три пут „Христос воскрес“, па су иза тога излетници изашли у ходник, гдје се налази жива вода, и отуда су посматрали ону јединствену панораму читаве Бјелопавлићке Долине и околних брда. Величанствени приказ, који се гледаоцу указује са те висине, оставио је на присутне неизгладив утисак. Осјећања, која у томе тренутку обухватају душу гледаоца, не могу се лако ни изказати, још мање описати. Прије повратка из Горњег Манастира гости су били послужени понудама од гостољубивога сабрата манастирског, који је одређен да чува мошти светитељеве. У Доњи Манастир излетници су се вратили новим лијепим путем, који је вјештачки изведен кроз шуму и добро је очуван. После вечерње, на којој је хор друштвени пјевао, игуман г. Леонтије почастио је госте разним понудама. У име друштва г. Рамадановић је топло захвалио г. игуману на љубавном дочеку и подигао чашу за његово здравље и успех у његовој узвишеној настојатељској дужности. Хор друштвени по здрављу је г. настојатеља пријатном пјесмом, а по томе је г. настојатељ захвалио друштву на посјети и пожелио му успех у ширењу пјесме. Опростили су се са г. настојатељем и поновили из Острога најљепше успомене, излетници су продужили пут за Никшић, гдје су стигли после 6 час. у вече.

Дочек у Никшићу превазишао је и најбоља очекивања. Друштво „Његош“ наишло је за вријеме својега боравка у Никшићу на ријетку усрдност, топлину и предсретљивост. Ионадашње пјевачко друштво „Захумље“ са својим вриједним председником г. Максимом Јовановићем, управом и члановима, и председник општине, и секретар обл. управе, и многи угледни грађани такмичили су се у љубазностима. Сваки је од своје стране настојавао, да „Његошу“ буде боравак у лијепоме Никшићу што милији и пријатнији. Сваки је од њих гледао, да и у тој прилици оправда оно укоријењено и потпуно оправдано опште уверење о гостољубивости никшићскога грађанства и о високо развијеној свијести у истога за све што има племениту сврху и што тежи општој користи.

Већи дио гостију био је размјештен у првом тамошњем „Хотелу Америци“, гдје су наишли на удобност, чистоћу ред и сва задовољства, која путници траже од једног примјерног хотела. У истоме хотелу излетници су заједно вечерали и сјутра дан ручали. Око 9 час. у вече био је приређен велики концерт, за који су раније чињене припреме. Сва просторија кафана г. Попаре у којој је „Његош“ тога вечера концертирао, била је препуна посјетилаца. Међу њима бјеше велики број најотмјенијег никшићског грађанства оба пола. Хор друштвени изванредно је лијепоме пјевао. Неке тачке програма морао је на општи захтјев публике и да понавља. И ако је концерт доста дуго трајао, ипак је пажња слушаљана била подједнако јака све до свршетка. На благајни је тога вечера пао приличан приход, а многи угледнији и богатији никшићски грађани обећали су друштву накнадно послати своје прилоге. После концерта је настала играња уз свирку тамбурашког збора. Играња је трајала до неко доба ноћи. Гостољубиви никшићски грађани и за вријеме забаве били су према члановима друштва „Његош“ веома предсретљиви и пажљиви. Мало иза поноћи пјевачи су се разишли по својим становима, пошто су се морали да одморе ради пјевања сјутра дан у Саборној Цркви. Трећег дана Ускрса друштво је певало у великој никшићској цркви на

литурђији. Величанствена и пространа никшићска катедра, која припада маломе броју најљепших српских храмова Божјих на Балкану, била је тога дана за вријеме литурђије препуна побожнога народа. Већ израније се било прочуло да ће трећег дана Ускрса певати хор пријестонишкога друштва „Његош“, те су никшићски грађани у великом броју похитали у цркву да чују хармонично и вјештачко црквено појање једног извјештаног и одличног пјевачког друштва. И одиста, друштво је тога пута дивно пјевало. По акустичним просторијама Саборне Цркве разлијегали су се умилни акорди разних црквених композиција, које је хор друштвени под управом својега хороваће г. капелника Вимера изводио са ванредном природношћу, лакоћом и тачношћу. Складно пјевање са хора уљепшавало је благољепије богослужења, које би било још величанственије, да је тога пута у присуству оноликог броја пробраног народа служена и архијерејска литурђија. Особит су утисак на побожне слушаоце учиниле композиције „Ангел вопијаше“ од Вимера и „Воскликните Господу“ од Синике. По литурђији друштво је корпоративно учинило подворење никшићскоме епископу г. Кирилу у његовоме стану. Потпредседник друштвени г. Рамадановић поздравно је Преосвештеног Господина прикладном ријечју, на што је г. епископ љубавно захвалио, похваливши друштвену ревност око ширења и његовања лијепе пјесме и његов труд, који је уложило ради приређивања оваквих корисних излета. Хор друштвени поздравно је г. епископ са „испола ети деснота!“ Пошто су гости били код Преосвештеног Господина Епископа послужени богатом закуском, хор друштвени је отпјевао дивну Синичку композицију: „Осана, благословен грјаци во имја Господње! Господи, силоу твојеју возвеселија Цар. Положил јеси на главу је јего вјенец од камене чесна, славу и велељепије возложиши на него. Осана, благословен грјаци во имја Господње!“ Преосвештени Господин Епископ са особитим је задовољством саслушао ту чувену композицију, коју је хор друштвени вјештачки отпјевао, те се о црквеном пјевању хора изразио веома ласкаво.

Од г. епископа Кирила друштво је корпоративно пошло у посјету код председника никшићског пјевачког друштва „Захумље“ г. Максима Јовановића. У гостољубивоме дому г. Јовановића гости су били предсретнути веома срдечно и топло, па су по томе посјетили још и угледног никшићског грађанина г. Јова Годијанина у његовоме дому, и председника општине г. Кустудића такође у дому овога, да их поздраве и да им захвале на предсретљивости, коју су указали друштву „Његош“. После ручка у „Хотелу Америци“ излетници су још посјетили и „Пивару Оногаш“, чије је уређење на њих учинило пријатан утисак, те су се око 3 часа по подне кренули за Цетиње, гдје су, задржавајући се успут на Даниловграду, Подгорици и Ријеци, приспјели истога дана у вече око 11 часова. Са својега првога излета по унутрашњости земље у цијели приређивања концерата, друштво „Његош“ вратило се потпуно задовољно и охрабрено за приређивање још којег таквог излета.

Српски гуслар у Загребу

— Црногорски гуслар Перуновић постигао сјајан успех. —

Као што смо јавили, српски народни гуслар Петар Перуновић, родом из Пјешиваца, бавио се скоро у Загребу, гдје је због свога гуслања и пјевања примљен тако, да о њему у цијелом Загребу говоре с највећим одушевљењем.

Готово сви загребачки листови врло лијепоме пишу о Перуновићу и похвално се изражавају о његовоме пјевању и гуслању, величајући га као најбољег народног гуслара.

Лист „Novosti“ доноси му слику и о њему се овако изражавају:

Прексно је у сали Српског Сокола пјевао пред загребачком публиком уз гусле народне пјесме млади гуслар Петар Перуновић Црногорац. Публици, која је слушала овога ријеткога гуслара, остати ће ово вече за цијело у дугој пријатној успомени и сјећању.

Коме није нађерала сузу у очима, „Смрт мајке Југовића“? Кома нијесу задрхтале груди и стегло се срце од боли онда, када старац Вујадин, пребијених ногу и руку довикнује Турцину:

„Кад не казах за те лаке ноге,
„Које 'но су коња утјечале,
„И не казах за јуначке руке,
„Које 'но су коља преламале
„И на оштре сабље ударале —
„Ја не казах за лажљиве очи...“

И заиста пјевање господина Перуновића слушала је публика са осјећањем. Његово дивно инспирање, чиме је он својој пјесми дао умјетни значај, пратили су слушаони са оном милином, са оном чувством, како се може појавити само у

оним тренуцима, када пред нас излази витешка и мученичка прошлост нашег напашеног народа.

Дивне српске народне пјесме пјева Перуновић уз гусле са таквом вештином каква се заиста није очекивала.

Пјевање народног гуслара толико је одушевило публику, да је урнебесно пљескала. А кад се узме, да је то загребачка публика, која је далеко од народних пјесама и навикнута на модерну музику, онда се гуслару може честитати, јер је потпуно успио.

Битка на Илијином Брду код Граховца

— Изјава алајбарјактара Зена Поповића —

Поштовани Господине Уреднице!

Уљудно вас молим да бисте дозволити оштампати ово моје неколико редака у наредном броју цијењеног листа „Цетињског Вјесника“:

У 21. броју Вашег листа од 14. марта т. год., г. Ибријски, описујући заслуге и рад покојног кап. Филипа Ђ. Ђурашковића, на једном мјесту наводи: да је пок. капетан Филип носио алај-барјак пред баталионом тада његушко-цетињским (а не цетињско-његушким) у битци на Илијином брду код Граховца.

Овдје се потписник г. Ибријски послужио неистином, јер сам ја као алај-барјактар у битци на Илином Брду код Граховца на челу баталиона његушко-цетињског носио главну државну заставу — алај-барјак, као и у свим осталим бојевима, гдје год сам учествовао, што је и сваком црногорском ратнику добро познато, а према је пок. кап. Филип Ђурашковић био мој заступник.

Храброст и јунаштво, као год и заслуге пок. кап. Филипа Ђурашковића мени су добро познате и ја их цијеним и поштујем као год што поштујем и заслуге сваког заслужног Црногорца, а горње — као одговор непознатом потписнику г. Ибријском — наведох у прилог истине.

Његуши, 12. априла 1911. г.

Алај-барјактар.
Зено М. Поповић.

Кратке вијести

С крајњег истока. На руском територију код кинеске границе ухапшено је више кинеских ухода, а међу њима један кинески генерал. Код њих су нађени планови великих руских утврђења.

Револуција у Мароку. Шире се глас, да су усташка племена освојила на јурни главни град Марока, Фез, и да су заробили султана.

Српски црквени сабор. Држ. тајник у министарству правде Јулије Рохоњи одређен је за краљевог повјереника за српски народни црквени сабор у Карловцима.

Француски железничари. Министар за јавне радње позвао је железничке управе, да узму у обзир закључак коморе, да се опет прима у службу железничари, који су ради штрајка отпуштени из службе.

Уходарска афера. Из Париза јављају: Ухапшени уредник „Revue diplomatique“ оптужен је ради ухођења. Заплијењени су код њега многи компрометентни списи.

Дневник

Вратио се на Цетиње. Његово Величанство Краљ вратио се ономад на Цетиње са Ријеке, гдје је у кругу краљевске породице боравио за вријеме ускршњих празника.

Бал на Тополици. Вечерас је на Тополици велики бал код Њихових Краљ. Височанства Краљевића Нашљедника и Књагиње Милице. На бал су позване многобројне одличне званице са Цетиња и из Бара.

Народна Скупштина. У четвртак прије подне састала се Н. Скупштина у ванредно засједане. Пошто су се посланици у дворани Владиног Дома окупили председник верификационог одбора позвао је посланике у цркву ради призива Св. Духа, а по повратку приступили су избору председништва. Председник, потпредседник и два секретара остали су исти, који су и до сада били. После тога подијелени су посланици на сеције, а после подне изабрани су одбори за концесије и законске приједлоге. Одбори су одмах узели на разматрање поднесене законске приједлоге и данас су предали извјештаје у штампу. Идућа сједница биће у понедељак.

Страни путници. Нема дана да на Цетиње не дође велика множина странаца са разних страна свијета. Међу њима има и врло отмјених и имућних. Како је настало лијепо вријеме сваког дана једни одлазе, други долазе. Ових дана допутовао је под Котор врло велики број путника из Енглеске. То је познато Куково предузеће, које наше стијене сваке године првих дана прољећа посјећује. Хотели су препуни странаца, те се смјештају и по приватним кућама. То најбоље предочава да је крајње вријеме да Цетиње добије добар и солидан хотел за странце и гостионицу за домаће, јер тек пријестоници не могу служити за углед ове кафане — учерице на које су и странци упућени. Странци с усхићењем говоре о лијепоме приморју, Боки и предјелима Црне Горе, кроз које су прошли, само је штета што слабо ко од њих иде даље од Цетиња. На Белведере, одакле је врло лијеп изглед на Скадарско Језеро, готово сви излазе и не могу довољно да се нахвале дивном панорамом што се пред њима указује. Јуче је једна група путника с таким усхићењем са Цетиња пошла, да су кроз цијелу варош пјевали.

Положио испит. Наш пријатељ г. Коста Ј. Марић, који је пошљедње двије године био наставник гимназије у Подгорици, положио је у Биограду једногласно одлично професорски испит из природних наука. Честитајући г. Марићу на постигнутом успјеху, наша је топла жеља, да га поново видимо у нашој средини.

Никшићско пиво. Никшићско пиво, о којем су се без разлике сви потрошачи са похвалом изражавали, јер је овога прољећа било изврсно у свакојем погледу, као да неће моћи оправдати очекивања и наде, које су полагање у његово солидно. Набављачи истога са Цетиња већ су се почели жалити, да се на поменутоме пиву осјећају рђаве пошљедице од транспорта и топлијега времена, које је било потонијих дана. Пиво је почело губити бистрину и укус. Да ли ће бити узрок у транспорту или у изради, тешко је утврдити. Али било би жељети, да се тај наш домаћи производ, који се прилично тражи и троши, постави на снажну основу како се не би опет и то морало набављати са стране по скупу цијени.

Ангажован. Г. Урош Јуришић, који је био на наставник пјевања прошле године на Цетињу, ангажован је за члана српског народног позоришта у Новом Саду.

Машина за путеве. Прошле године држава је набавила у иностранству велику парну машину за уравнивање наших путева. Машина је коштала неколико хиљада. Била је веома потребна, пошто се без ње стално и брзо одржавање наших путева не да ни замислити. Речена машина учинила је прошле године велику корист нарочито при уравнивању пута од границе аустријске до Цетиња, и од Подгорице и Ријеке до наше пријестонице. И на саме Цетињу машина је учинила знатну услугу приликом утапкавања насипа испред Владине Дома и Зетског Дома, а и по улицама. Послије је та машина продужила посао на путу од Подгорице до Никшића. Ту ју је прије краја времена задесио немιο удес. Онај велики ваљак сломио се. Дуго је и трајао, само неколико мјесеци!! Сад машина лежи на путу испод Богетића без посла у времену, кад би могла да има највише посла. Добро би било

да надлежни поведу о томе енергичну истрагу и да утврде, да ли је кривица до несолидности машине, што се тако брзо онеспособила за рад, или до слабе контроле и несавјеснога руковања истом. Машина није мало коштала. То наглашавамо.

Какво ће бити љето? Управник метеорологије у Цириху Маурер прориче, да ћемо ове године имати необично топло љето. Као важну и занимљиву чињеницу истиче, да су љетни мјесеци пошљедњих пет година конзенквентно показивали мањак у топлини, те се већ држало, да се налазимо у хладној периоди. Али слично је било и у хладним годинама 1886—1899 а још јаче у времену 1837—1845. Редовно је екстремна хладноћа претходила необичном топлим љету, па Маурер вјерује, да ће нам ове године бити необично топло љето.

Годишњи помен. Породица покојног Дамјана Мариновића, секретара министарства финансија, даваће сјутра на гробљу у 10¹/₂ сати покојнику годишњи помен.

Разне вијести

Умјетница у гладовању. У болници у Морис Плаинс у Ђу Јорку ових дана је Аустријанка Ана Гескела довршила своје 60-дневно гладовање. Она је кроз читаво вријеме попила само 4 чаше млијека и једну неранду. Многи лијечници су је проматрали кроз ово вријеме. Случај је неразајашњив. Лијечници држе, да се ради о аутохипнози.

Линчовање. У мјестанцу Лугни код Кордобе је свјетина линчовала једну особу. Стражар Трило устријелио је некога јадника ради малог преступка. Трило је уапшен и страп у тамницу. Вијест о његовом злочину је продрла у читаво мјесто. Скупила се силна свјетина, која је јуришала на зграду, извукла Трила, свезала му око врата коноп и стала га вуцарити по улицама. Када је дошла полиција да Трила ослободи био је овај већ мртав.

Куга. Према једној вијести из Хонг-конга установљени су у Линхову (покрајина Кванг-Тунг) многобројни случајеви куге. Међу народом је настао дивљи страх. Брзојавни су чиновници оставили своје уреде тако, да је онемогућена брзојавна свеза.

Благо китајске царице-удове. У Пекингу се говори, да је потајно отпремљено у Лондон сухога злата у вриједности од небројених милијуна из китајске царске ризнице. Ово злато је власништво китајске царице-удове, која је ово неизмјерно благо уштедила. Сама вриједност драгуља, што их је царица-удова у пошљедњим годинама своје владавине сабрала, цијени се на стотине милијуна.

Књижевност

Први књижевни успјех Диме Сина. Ту скоро се навршило 58 година од дана првог представљања „Госпође с камелијама“, и Ф. Дикспел, који је тој представи присуствовао, прича сад о том догађају у листу „Голоа“. Цензура је чинила многе тешкоће представљању „Госпође с камелијама“, јер ју је сматрала као неморалну, али пошто ју је писац мало нешто прерадио, дала је допуштење да се представља. Глас о тој забрани проио се по вароши, те је позориште то вече било дупке пуно. Први се чин допао, али на другом публика поче изражавати незадовољство. Грађанство је налазило да дјело није било много морално. У почетку трећег чина чинило се да ће драма морати провасти; она сцена с оцем била је за неке несварљива; али на свршетку трећег чина гледаоци су били побјеђени и почели су да вагрено плескају; успјех је већ био извојеван. Четврти чин изазва нове акламације; у петом жене већ почеше јецати. Када је пошљедњи пут пала завјеса, цијела позоришна дворница била је полудила. Име „Александра Диме Сина“ изговорио је глумац Фехтер уз бурну аплауза. Послије представе, Дима је изашао из позоришта сам и врло журно отишао кући своје мајке, која га је очекивала с великом зебњом. Чим га је спа-

зила појури му у сусрет и, чувши да је драма добро примљена, загрли га и бризну у плач. Затим обоје сједоше за скромну трпезу на којој је била вечера; вечерали су мало шунке, салате и куваних шљива; ништа више. Послије је Александар Дима био посјетилац најаристократскијех ресторана, али ту скромну вечеру од 2. фебруара 1852 није никада заборадио.

Саопштења

Исправка. У правилима „Удружења Ђака Црногораца за међусобно потпомагање“ погрешно је оштампано, да Никшићска Акционарска Штедионица члан добротвор овог удружења — мјесто Никшићско Трг. Акционарско Друштво, о чему управа удружења овим путем извјештава свакога коме ова правила дођу до руку.

Занимљивости

— Највише су могли скочити стари Грци. Они су скакали 40—54 стопе.

— Човјек може више да издржи без хране, него без спавања.

— Највећи скок у висини учинио је један Ирац, који је прескочио четири коња и коњаника, који је сједио на у средини.

— Најбржи је пас на свијету курјачки пас, који претричи 25 метара у секунди, газела 27 м., ној 33, кит 300 м. у минути а ласта 800. м. у минути.

— У Србији је засијано пшеницом 367.603, кукурузом 549.428, јечмом 101.268, овсом 96.124 и ражу 44.457 хектара земље.

Биљежник

— Као што из Рима јављају, папа је оболео од реуматизма и не напушта постељу.

— Ноћас је у Ливерпулу изгорјела велика болница. Шгета је огромна. Болесници су спасени.

— У кинеској покрајини Квантунг шири се куга. Народ бјежи. Затворени су сви уреди.

— Прве ливене топове набавио је Египат.

— Највећа и најљепша је лађа на свијету енглеска оклопљача Св. Вићентије.

— Рачуна се, да је до сада живило на земљи 46,627,843,275,075 845 људи.

ОГЛАСИ

КУЋА дивно уређена, у улици Баја Пивљанина, даје се под офит. За погодбу обратити се капетану **Марку Иванишевићу** 1-2 — Цетиње.

НА ЗНАЊЕ

ПУТНИЦИМА у кућу покој. *Гашића* Иван-бегова улица број 27. Примам на храну и спавање са умјереном цијеном.

Молим за посјету. С поштовањем **Димитрије Фатић**. 2-4

НАЈВЕЋА ДАЛМАТ. ЗЛАТАРИЈА
АНТ. РАДИО СПЉЕТ (SPALATO)
ИЛУСТРОВ. ЦЈЕНИКЕ ЦАЉЕ ВАДАВА

30—50

На „Цетињски Вјесник“ најбоље се претплатити код поште.

НАЈВЕЋА ТВОРИЦА и ТРГОВИНА СРП. ПРАВ. ЦРКВ. УТВАРИ
НИКОЛЕ ИВКОВИЋА у НОВОМ САДУ у својој кући, дунавска улица бр. 10

Позната је да нема конкуренције, у јефтним ценама, а још мање усавршено доброј изради црквених утвари, а све ово још надмашује моје огромно

ВЕЛИКО СТОВАРИШТЕ

Одежда, литија, неба, барјака, крстова, кандила, полијелеја (ћока), плаштаница, кивота, свећњака, путира, пјетохљебница и икона у свима могућим врстама за цркве, домове и т. д. све што у ову струку спада. Иконостасе израђујем тачно по плану на потпуно задовољство мојих цељених муштерија. У плановима имам велики избор.

Свештеничке хаљине израђујем сасвим тачно и добро, то јамчи моја дугогодишња пракса. Шешира, камилавки и појасева имам увек највећи избор

НАРУЧБИНЕ ВРШИМ ТАЧНО и ОДМАХ

Адреса за писма и наручбе:
Nikola Ivkovits, Ujvidek (Novi Sad) Ugarska
5—30

НА ЗНАЊЕ

Да би се избјегле евентуалне збрке у преписци са *пиварима* у *Никшићу* стављајући адресу „**акционарска пивара**“, по којој се не може одредити дали је писмо или препорука упућена *старој* или *новој*, то чинимо на знање свим заинтересованим, да писма упућена „**НОВОЈ ПИВАРИ**“ треба шилати на адресу

„**ИНДУСТРИЈСКО АКЦИОНАРСКО УДРУЖЕЊЕ**“

а депеше на адресу „**ИНДУСТРИЈА**“
Уједно стављамо до знања да се наша парна пивара, зове „**ТРЕБЈЕСА**“.

Никшић, 7. априла 1911.

Из Канцеларије

Индустријског Акционарског Удружења.

1—1